Tekstas: Mantė Jaruševičiūtė
Nuotraukos: Darius Petrulaitis
Portretai: Lina Jushke

Konversija: ne griauti, o įprasminti

Mindaugo gatvėje, pačioje Naujamiesčio širdyje, „Tech Loft" teritorijoje visai neseniai duris atvėrė „Tummo" – bendruomenės erdvė, pirties klubas ir sveiko maisto restoranas. Tik elegantiškai juodas fasadas ne visada taip atrodė – nuo 1952 m. čia veikė elektros prekių didmeninės prekybos bazė, o vėliau įsikūrė reklamos priemonių gamybos įmonė. Neišvaizdus, be langų, pritaikytas prekėms, o ne žmonėms, šis pastatas atrodė pasmerktas būti nugriautas. Tačiau „Tech Zity" sumanė kitą idėją – konvertuoti jį į naują traukos centrą Naujamiestyje. „Vienas iš pagrindinių mūsų tikslų buvo ne tik kurti estetiškai patrauklias erdves, bet ir įprasminti pastatų istoriją, ją organiškai įpinant į šiuolaikinį kontekstą", – teigia šios konversijos iniciatorius **Darius Žakaitis**, „Tech Zity" vadovas, o apie antrinio panaudojimo objektus ir kitus tvarius architektūrinius sprendimus „Tummo" interjere pasakoja architektas **Mantas Peteraitis**.

– Dariau, trumpai pristatykite mums „Tummo" koncepciją – kaip gimė idėja kurti būtent pirties klubą?

Darius: „Tummo" kaip restorano koncepcija sukurta Šarūno, Aušros ir Manfredo – restorano įkūrėjų ir operatorių. Mūsų vaidmuo buvo pastatą prikelti ir įveiklinti, konvertuoti sandėlį pačioje Naujamiesčio širdyje. Antroji misija – pirties klubas, kurį kūrėme kartu su „Tummo" komanda. Norėjosi, kad tai būtų vieta, kurioje mūsų, startuolių ir kūrybingų žmonių, bendruomenė galėtų po darbo leisti laiką kartu, susitikti.

Bendravimas sukasi skirtingose platformose: susitikimų kambaryje vyksta darbas, gastronominį dėmenį suteikia restoranas, o prie jų prisijungia ir pirtis – joje galima pasišildyti arba, priešingai, įlįsti į ledo vonią. Manau, kad tai dar vienas puikus būdas turėti bendrų pramogų ir pomėgių, puoselėti sveiką gyvenimo būdą. Pirties klubas tapo vieta bendrauti, leisti laiką kartu, papildytą sveikatingumo dedamąja.

– Ar pastebite, kad Vilniuje, o gal ir visoje Lietuvoje, keičiasi žmonių požiūris į pirtį, jos ritualus, sąmoningą gyvenimo būdą?

Darius: Taip, sveikas gyvenimo būdas, karščio ir šalčio praktikos įtampa labai artimos daugeliui žmonių. Pastebime, kad vietos be alkoholio, be nesveikų užkandžių puikiai veikia – žmonės su dideliu entuziazmu čia renkasi, bendrauja, leidžia laiką drauge. Vilnius neatsilieka nuo Vakarų Europos didmiesčių, kur technologijų pasaulis vis dažniau buriasi į tokias bendruomenes. Tarkime, Londone, Osle, netgi Silicio slėnyje pirtis tampa vieta atsijungti nuo technologijų ir pabendrauti ne per ekraną, o betarpiškai, gyvai. Vilnius taip pat stoja į šį bendravimo klubą.

– „Tummo" nėra masinė vieta. Skaičiau gražų apibūdinimą, kad ši erdvė skirta „bendruomenei ir bendravimui". Ar galite praplėsti šią mintį? Kodėl pasirinkote narystės modelį, ar kai surinksite tam tikrą svečių kiekį, jų sąrašas bus baigtinis?

Darius: Restoranas atviras visiems, o pirties klubas yra kviestinis. Į jį jungtis kviečiame žmones, kuriems tai aktualu. Be to, ieškome turinčių panašių interesų – dirbančių technologijų, kūrybinių industrijų sektoriuose, besidominčių sveiku gyvenimo būdu ir norinčių plėsti savo akiratį. Vis dėlto, mūsų klubui priklauso ne tik IT srities žmonės, tai ir gydytojai, ir teisininkai, architektai, keliautojai, žurnalistai. Labai smagus derinys!

Platformų, kur galėtum sutikti bendraminčių ir saugiai, jaukiai praleisti vakarą ar keletą valandų, Vilniuje iš tikrųjų nėra labai daug. Tad vienas kelias buvo skųstis, kad jų trūksta, o kitas – imti ir tokią erdvę sukurti.

Taip pat mums buvo svarbus ir kitas aspektas – tradicinės pirties patalpos ar formatai nuo senų laikų ne visada išsiskiria dizainu ar jaukia, malonia atmosfera. Būtent dėl to ir pasikvietėme Mantą – kad padėtų sukurti pirties klubą, kuris būtų malonus ne tik kūnui, bet ir akiai. Bendruomenė yra visa ko pagrindas, tačiau dizainas, interjeras, aptarnavimas, erdvė be alkoholio – visi šie aspektai ir kuria tą gerą atmosferą.

– Greta pirties veikia ir restoranas – kokia jo misija? Kaip maistas papildo „Tummo" patirtį?

Darius: Labai džiaugiamės restorano atsiradimu ir jo virtuve, kuri orientuota į sveiką gyvenimo būdą. Iš tikrųjų meniu pasirinkimas čia nuostabus: nuo dvi paras virto sultinio iki sveikų kokteilių ir kitų unikalių patiekalų. Pirties klubo ir restorano derinys – tai dar viena galimybė pabūti kartu. Šiuo metu eksperimentuojame su ryto rutina: 8 val. įšoki į ledo vonią, o tada, gerai atsibudęs, iškart gali su kolega papusryčiauti. Gali būti, kad tokią galimybę siūlysime ir prieš pietų pertrauką – užsisakai pietus, o kol jie ruošiami, gali trumpam įlįsti į ledo vonią. Tikime, kad maisto ir kūno patirtys viena kitą papildo, jos yra sveiko gyvenimo būdo ir požiūrio į jį tęsinys.

Restoranas veikia ir kaip atskiras vienetas – čia galima tiesiog užbėgti papusryčiauti, pavakarieniauti ar pasinaudoti Manto suprojektuotu susitikimų kambariu. Tai tarsi „Tech Zity" koncepcijos tęstinumas – daugiafunkciškumas. Vienoje vietoje galima rasti ir restoraną, ir susitikimų erdvę, ir pirtį su ledo vonia. Visa tai tam, kad būtų maksimaliai patogu ir priimtina mūsų bendruomenei.

– Apskritai, visi „Tech Zity" projektai remiasi tvarumo principais, ypatingą dėmesį skiriant senų pastatų išsaugojimui ir naujam pritaikymui. Kuo jums tai svarbu asmeniškai? Ar jaučiate atsakomybę išsaugoti ir įprasminti tai, kas sena?

Darius: Pastatų pristatyta labai daug, todėl mūsų užduotis – ne plėstis kiekybiškai, o kuo našiau pritaikyti, įveiklinti ir sutvarkyti tai, ką jau turime. Statyti renkamės tik tada, kai nebėra kitos išeities. Žinoma, būna ir tokių atvejų, tačiau nauja statyba yra didelė atsakomybė. Norint ką nors statyti, reikia turėti labai aiškią viziją, daug pasitikėjimo savimi, nes tai, ką sukursi, išliks dešimtmečiams ar ilgiau. Tai itin atsakingas žingsnis.

Nuolat atrandame ir matome prasmę konvertuoti senus, nenaudojamus pastatus, todėl juokaujame, kad tam tikra prasme esame nenaudojamų vietų „sanitarai" – jų sutvarkytojai ir įveiklintojai. Tokia mūsų vizija, prasidėjusi prieš daugiau nei dešimtmetį. „Tummo" konversija – tarsi maža treniruotė, buvusiame siuvimo fabrike kuriant didžiausią mūsų projektą „Tech Zity Vilnius". Nepaisant mastelių skirtumo, svarbiausi principai išlieka tie patys – gyva bendruomenė, tvarumas, estetika.

– Mantai, ar galėtumėte pristatyti architektūrinę šios konversijos idėją – kokie aspektai jums kaip architektui buvo įdomiausi ir prasmingiausi?

Mantas: Architektūrinių idėjų buvo kelios. Viena jų susijusi su muzika, garso klausymosi patirtimi. Tam tikri sprendimai buvo pasitelkti kaip vizualinė žanro reprezentacija: pavyzdžiui, sienos su garsą atspindinčiais paviršiais arba konstrukcijos, funkciškai išpildančios technines charakteristikas.

Mano architektūrinį priėjimą visada formuoja tam tikros iš anksto sau užduotos nuostatos. Viena jų – aplinkos sveikata. Abejoju, ar sveikas kūnas gali egzistuoti nesveikoje aplinkoje. (*Šypsosi.*) Statybų industrija, kaip ji šiandien veikia pasaulyje, yra ganėtinai tarši, todėl projektuodamas visada klausiu savęs: ar medžiagos, kurias naudoju, galėtų natūraliai sunykti arba integruotis į aplinką, nepalikdamos taršos pėdsakų? Beveik niekada neaišku, kaip visos įmantrios, išradingos medžiagos veiktų atsidūrusios ne sąvartyne, o kur nors griovyje, pamiškėje. Todėl renkuosi gana siaurą kelią – naudoti paprastas, lengvai suyrančias medžiagas, tokias, kokios buvo naudojamos dar iki modernaus pasaulio išradimų. „Tummo" pastato interjeras tiesiogiai susijęs su mano požiūriu į atsakingą medžiagų panaudojimą.

Dar vienas mano praktikuojamas aspektas – medžiagų pernaudojimas. Didelė dalis architektūros ir dizaino sprendimų čia atsirado atsižvelgiant į tai, kas tuo metu buvo pasiekiama pasiūloje: baldai, apšvietimas, audinių likučiai. Tai tarsi konkretaus laiko ir situacijos mozaika – panaudojome, ką tuo metu radome.

– Pristatykite mums keletą jų. Ar tiesa, kad ir antrą aukštą puošiantį vitražą išsaugojote ir įkurdinote čia asmeninėmis pastangomis?

Mantas: Iš tiesų, visiškas atsitiktinumas, kad menininkės Marijos Anortės Mackelaitės 1962-aisiais kurtas vitražas atsidūrė šiame interjere. Eidamas gatve Klaipėdoje atkreipiau dėmesį į viename pastate integruotą vitražo kūrinį – jis, galima sakyti, buvo niekieno nepastebėtas: stipriai apdulkėjęs, neplautas, vos matomas. Man pavyko susitarti su statybininkais, kad jį perleistų mano žinion, ir taip vitražas atsidūrė „Tummo" interjere. Dabar netgi sunku įsivaizduoti antrąjį aukštą be šio objekto – savo remiksuotoje formoje jis puikiai įsiliejo į erdvę.

Didelę dalį baldų pirkau internetiniuose aukcionuose. Pats domiuosi dizainu – tiek sau, tiek savo klientams perku ne visai reprezentatyvią išvaizdą išsaugojusius objektus. Būtent minkštieji baldai turi didžiulį potencialą būti prikelti antram gyvenimui. Medinius baldus restauruoti kiek brangiau, bet taip pat įmanoma. Kadangi domiuosi, žinau ir žmones, kurie teikia tokias paslaugas. Džiugu, kad jų vis dar yra, kad nebijo krapštytis. Juk dauguma verslų šiandien orientuoti į masinę produkciją.

Gaminta naujai čia buvo garso sistema. Tai mano užduota forma, kurią techniškai įgyvendino garso srities specialistas Vytautas Budzėjus.

Šviestuvai – vokiečių gamintojo „Glashütte Limburg". Tai labai senas, kokybiškas gamintojas, dirbantis su pūstu stiklu. Opalinis stiklas čia dailiai sklaido šviesą. Apskritai, interjeras man yra kaip koks parkas – jame pakankamai „atviro kodo", kad, esant poreikiui, galėtų keistis. Šiuo atveju šviestuvų spiečius atlieka ne tik apšvietimo funkciją, bet yra ir skulptūriškas objektas, it skulptūrinė matrica, užimanti svarbų dėmenį visoje interjero kompozicijoje.

– Kalbant apie skulptūras, čia išties gausu ne tik dizaino, bet ir meno kūrinių.

Mantas: Meno kūrinius kuravo kuratorė Monika Lipšic. Ji parinko darbus pasitarimų kambariui, praėjimams, restorano erdvėms, juos išeksponavo. Pats daug reikalų turėjau Vilniaus skulptūros ir vitražo centre. Būtent ten radau Kęstučio Musteikio skulptūrą ir pasiūliau ją įsigyti. Šiandien ji eksponuojama pasitarimų kambaryje.

– Kokių principų laikėtės kurdami pirties erdvę, kurioje dera ramybė ir bendrystė?

Mantas: Pirtis – man labai patinkantis žanras, galima daug ką su ja nuveikti. Pirties kaip erdvės materialumas yra kitoks, nes tai susiję su kūno nuogumu, švara. Medžiagos, kurias ten panaudojome, taip pat apie tai kalba: man buvo svarbus uolienos nuogumas ir rupumas. Norėjosi, kad medžiagos būtų nesumeluotos, pirmapradės. Toks požiūrio taškas ir pasitelktas projektuojant šią pirtį. Tai vieta, kuri turėtų būti labai taiki.

– Kaip manote, ar interjeras gali kalbėti apie vertybes? Ar per medžiagiškumą ir dizainą galima perteikti idėjinę pastato viziją?

Mantas: Mane labiau domina niuansuoti sprendimai, kurie neišreiškia labai aiškios, vienareikšmės idėjos. Labiau domiuosi bendromis tendencijomis nei vienetiniais išpuoliais. Šis interjeras taip pat yra labiau bendros, pasaulinės tendencijos dalis – tos, kuri kalba apie statybų sektoriaus (labai grubus žodis) pėdsaką pasaulyje. (*Šypsosi.*) Jei nuvažiuotume į Venecijos architektūros bienalę, daugelyje paviljonų kalbama būtent apie tai – apie žemę, kuri turėtų būti pagrindinė medžiaga: mes ją pasiskoliname statydami namus ir grąžiname tada, kai tų namų mums nebereikia.

Dabar dažnai vartojamas toks mandras terminas – „žiedinė ekonomika". Ką nors įrengdami medžiagas pasiskoliname taip, kad kai jų nebereikės, galėtume nesunkiai grąžinti į jų pirminę būklę.